

SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIYASI

Abdullaev Akhrorjon
Qo'qon Universiteti Iqtisodiyot yo'nalishi
3-bosqich talabasi,
Akhmadjonov Oybek
Qo'qon Universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Sun'iy intellekt (AI) biznes va jamiyatning barcha sohalarida qo'llaniladi. Shuningdek, u hozirgi davrda eng ko'p o'rganilgan mavzulardan biridir. Bugungi kunda banklar va moliya institutlari AI va mashinani o'rganish bilan bog'liq bo'lgan katta hajmdagi mijozlar ma'lumotlarini to'plashmoqda; ammo barcha ma'lumotlarning muvaffaqiyati noma'lumligicha qolmoqda. Ushbu tadqiqot sun'iy intellektni qo'llashda axloqiy muammolarni aniqlashga harakat qiladi va shariat tamoyillaridan himoya vositalarini taklif qiladi. Shuningdek, u islom moliya institutlarida Regulation texnologiyasining (RegTech) rolini o'rganad

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt Etika Axloqiy masalalar Islom moliyasi

Kirish: Sun'iy intellekt (AI) tizimlari va ilovalarini hayotimizning turli jabhalarida kuzatish mumkin, ular aqlli dinamiklar, bank veb-saytidagi chatbotlar bilan o'zaro aloqa qilish yoki xabarlar, elektron pochta va avtomatik turkumlash, tasniflarni turli bo'limlarda qabul qilish, oqim bo'yicha tavsiya tizimlari. xizmatlar. Biroq, sun'iy intellektdan foydalanishning ko'payishi uning noto'g'ri ishlatilishining ko'payishi bilan parallel ravishda sodir bo'ldi. So'nggi o'n yil ichida sun'iy intellektdan noto'g'ri foydalanish, ayniqsa ma'lumotlar maxfiyligi, ishonch va xavfsizlik nuqtai nazaridan ko'plab xavotirlar mavjud.

Hozirgi davrda sun'iy intellekt texnologiyasi yanada rivojlandi va u hayotning bir qancha sohalariga integratsiyalashgan va qo'shilishi mumkin. Aning mavjudligi ham ushbu texnologiyadan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lgan odamlar soni ortib bormoqda. Aqlli mashinani yaratish, mashinaning odamga yoki boshqa tirik mavjudotga zarar keltirmasligini ta'minlash bilan bog'liq ko'plab axloqiy muammolarni keltirib chiqaradi.

Asosiy qisim

Ushbu maqolada uchta asosiy maqsadga ega:

- Birinchidan, u islomiy moliya institutlarida sun'iy intellektni joriy etish bilan bog'liq axloqiy masalalarni belgilaydi.
- Ikkinchidan, shariat tamoyillari ushbu axloqiy muammolarni yumshatishga yordam beradimi yoki yo'qligini tekshiradi.
- Uchinchidan, u RegTech ning islom moliya institutlaridagi rolini o'rganadi.

Sun'iy intellektdagi etika asosan axloqning ijtimoiy nuqtai nazaridan ilhomlangan bo'lib, bu AI odatda umumiy axloqiy nuqtai nazarga ega bo'lmagan jamiyat axloqiga rioya qilish uchun dasturlashtirilganligini ko'rsatadi. AI bo'yicha ijtimoiy tanlov qarorlari uchun uchta asosiy muammo mavjud, ular doimiy, o'lchash va yig'ish. Doimiy muammo kimning qarashlari e'tiborga olinishi kerakligini anglatadi, o'lchov esa kimning qarashlari tan olingan yoki

aniqlanganligini anglatadi va yig'ish turli xil qarashlar AI dasturi uchun yagona ko'rinishni shakllantirish uchun qanday birlashtirilganligini anglatadi. Ushbu muammolarning har biri o'z-o'zidan tashvish tug'diradi va agar to'g'ri hal qilinmasa, Aining ijtimoiy tanlovi va axloqiy xulq-atvorida katta muammo tug'dirishi mumkin. Aining qo'llanilishi bo'lgan RegTechning islom moliya institutlaridagi o'rni adabiyotda hali ham yetarlicha o'rganilmagan sohadir.

Jadval 1. Aini amalga oshirishdagi axloqiy muammolar

	Aini amalga oshirishdagi axloqiy muammolar	Tushuntirish
1	AI mijozning avtonomligini pasaytiradi	Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish sohasidagi so'nggi yangiliklar mijozning qaror qabul qilish markazida bo'lish tanlovini kamaytirdi . E-pochtadan boshlab supermarketda o'z-o'zini to'lash hisoblagichigacha. Bu undan foydalanmagan mijozlarni chiqarib tashlashga olib keldi va bu mijozlarning qisqarishiga olib keldi.
2	AI va kiberxavfsizlik	Ba'zi AI innovatsiyalari Blockchain-ga asoslangan bo'lib, ko'proq shaffoflik va xavfsizlikni ta'minladi, ammo kiberxavfsizlikning jiddiyligi va chastotasi oshishi kutilmoqda. Sun'iy intellekt mijozlarning moliyaviy maqsadlariga qaratilgan hujumlarda qo'llanilishi mumkin ma'lumotlardan nomaqbul maqsadlarda foydalanish mumkin
3	Mijoz roziligi va maxfiylik	Har bir mijoz o'z shaxsiy hayotini himoya qilish huquqiga ega. Kompaniyalar uzoq muddatli va shartli shakllardan foydalangan holda mijozlarning roziligini olishadi, bu juda axloqiy emas, chunki foydalanuvchilarning bu ko'p sahifalarni o'qib chiqishlari va qaror qabul qilishlari mumkin emas. Bu shuningdek, bir turdagi nomaqbul ta'sir
4	AI algoritmining shaffofligi	FinTech kompaniyalari batafsil algoritm ma'lumotlarini taqdim etmaydi haqida the AI asoslangan mashinalar. Foydalanuvchilar bor the to'g'ri uchun qanday ma'lumotlardan foydalanilganligini bilish . Oshkoralik bu bilan bog'liq emas turi ning ma'lumotlar bo'ladi shuningdek kamaytirish the keraksiz qo'rquvlar ichida foydalanuvchilarning fikri va ishonchini oshiradi
5	Adolat tarafkashlik	AI algoritmi uchun ishlatiladigan ma'lumotlar ko'pchilikka asoslangan va aholining ozchilik qismi to'g'ri ko'rsatilmagan. Xatoliklar dastlabki ma'lumotlarning o'zida mavjud. Alga asoslangan mashinalar adolatli, xolis va oqilona bo'lishi kerak
6	Mas'uliyat	Ideal holda, ushbu mashinalarni ishlab chiqaruvchi FinTech kompaniyalari bundan kelib chiqadigan har qanday oqibatlar uchun javobgarlikni o'z zimmlariga olishlari kerak.
7	Aniqlik va ishonchlilik	Alga asoslangan mashinalar aniq va ishonchli natija berishi juda muhimdir. U ko'proq ishlab chiqarishga imkon beradigan turli xil ma'lumotlar to'plamlari bilan o'qitilishi kerak ishonchli va aniq natijalar

Xulosa: Sun'iy intellekt ega allaqachon ta'sirlangan har xil hududlar ning bizning yashaydi. The foydalanish ning AI Tasvirni qayta ishlash kabi kichik ilovalardan tibbiy texnologiyalar, o'zi boshqariladigan avtomobillar kabi ilg'or darajadagi foydalanishgacha ko'rish mumkin. Turli tadqiqotchilar sun'iy intellektni turlicha ta'riflagan. Moliyaviy

texnologiyalarda (FinTech) innovatsiyalar o'sib bormoqda, moliya institutlari Aldan foydalanishni e'tibordan chetda qoldirishi mumkin emas. Biroq, sun'iy intellektdan foydalanish ortib borishi bilan axloqiy muammolar ham ortadi. Foydalanuvchilar ma'lumotlaridan noto'g'ri foydalanish holatlari mavjud. Moliya tamoyillari va RegTech kabi texnologik innovatsiyalardan samarali foydalanish orqali sun'iy intellektni amalga oshirishdagi axloqiy muammolarni qanday hal qilish mumkinligini o'rganish uchun GCC shariat olimlari va islom moliyasi mutaxassislaridan olingan birlamchi ma'lumotlardan foydalaniladi. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, RegTech *shariat tamoyillari* bilan birga Sun'iy intellektni amalga oshirishda ushbu axloqiy muammolarni hal qilishda yordam berishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Akhmadjonov, A Abdullayev, A Abdupattayev, M Sultonov. (2021). ISLAMIC BANKING MANAGEMENT, ASSETS AND LIBILITIES. Scientific progress, 2 (6), 1525-1532.
2. M Mamadjonov, A Abdullayev, I Abdurahmonov, A Mamadaliyev. (2021). CHALLENGES OF MANAGEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY. Scientific progress, 2 (6), 1533-1537.
3. MMQ Tojiyeva, AAU Abdullayev. (2021). THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN STATISTICAL DATA COLLECTION. Asian Journal of Multidimensional Research 10 (12), 250-254.
4. O Akhmadjonov, A Abdullaev, B Umarjonov, M Shamsiddinov. (2021). ISLOM MOLIYASINING XUSUSIYATLARI. Scientific progress 2 (8), 634-638.
5. O Akhmadjonov, A Abdullaev, S Yusupov, J Anvarov. (2021). ISLOM BANKCHILIGIDAGI XAVF. Scientific progress 2 (8), 639-642.
6. O Akhmadjonov, A Abdullaev, J Anvarov, S Ismoilov. (2022). ISLOM MOLIYASI. Scientific progress 3 (2), 45-47.
7. O Akhmadjonov, A Abdullaev, M Shamsiddinov, B Umarjonov. (2022). ISLAMIC FINANCE. Scientific progress 3 (2), 48-50.
8. A Akhrorjon, A Oybek. (2022). Danger in Islamic Banking. International scientific conference "Topical issues of the economy in modern ...
9. A Akhrorjon, A Oybek. (2022). Characteristics of Islamic Finance. International scientific conference "Topical issues of the economy in modern ...
10. A Abdullaev. (2022). O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI UCHUN JSTGA A'ZO BO'LISH SABAB MUAMMO VA NATIJALARI. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA TA'LIM ISTIQBOLLARI 1 (2), 113-121
11. O Akhmadjonov, A Abdullaev, A Ubaydullayev, I Omonov, (2022). ISLOM BANKI VA AN'ANAVIY BANKLAR O 'RTASIDAGI FARQLAR. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 2
12. A Oybek, A Abdullaev, X Mavlonbekov, Z Sharifjonov. (2023). ISLOM MOLIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. Umumjahon fanlari bo'yicha ta'lim tadqiqotlari 2 (1), 593-599